

Exodus

Lekció: 2Móz. 20.1-17

Textus: 2Móz. 1.

2004. szeptember 17.

Gazdagrét

Ketten az elnyomással szemben

A „Kivonulás könyve”, az Exodus Izrael életében alapvető jelentőséggel bír. Az Egyiptomból való szabadulás, a pusztai vándorlás, a szövetségkötés Istennel a Sínai hegyen, Mózes és a Tízparancsolat kőtáblái Izrael népe születésének és létének alapvető eseményei, alkotóelemei. Nem véletlen, hogy a mai napig Izrael népe, éljenek bárhol a nagyvilágban, minden évben megemlékeznek az Egyiptomból való kivonulásról a páska ünnepe alkalmával. Ugyanakkor a szabadulás története nemcsak egy régi történet. Mindenki, aki hallja, minden elnyomott, aki találkozik vele, a szabadító Istenre tekinthet. Egyiptom királya az elnyomás, a fogság, a megkötözöttség, a halál erőinek megtestesítője, aki az élet Istenével áll szemben. Nemcsak ott és akkor, hanem azóta újra és újra Izrael történetében és az egyház történetében is.

I. Az élet Istene megáldja Izraelt

A Genézis, a kezdetek könyve folytatódik. Azt olvassuk, hogy hetvenen voltak, akik Jákóbtól származtak, amikor fiai Egyiptomba költöztek. Évek, évtizedek telnek el, meghalt József, elmentek már a testvérei is, egy új nemzedék lépett a színre. Erről a nemzedékről egy döntő dolgot tudunk meg: *„Izrael fiai pedig szaporodtak, gyarapodtak, megsokasodtak, nagyon megerősödtek, és megtelt velük az ország.”*

Az élet és a teremtés Istene – ha láthatatlanul és nem közvetlenül is – de jelen van. Hogyne lenne jelen ott, ahol szaporodnak, gyarapodnak, megsokasodnak, nagyon megerősödnek, országot töltenek meg. Ez nem történik véletlenül. Ez nem pusztán a dolgok normális kerékvágásban. Ez az öt egymásra halmozott ige arra hívja fel a figyelmet, hogy rendkívüli mértékben megsaporodott Izrael. Ez a megsokasodás pedig semmi más, mint Isten áldása. Egyrészt az ősatyának, Ábrahámnak tett ígéret beteljesítése: *„Nagy néppé teszlek”* (Gen.12.2.). Az Exodusban, a Kivonulás könyvében ugyanakkor az ígéretnek a beteljesedéséről van szó, amit a Genézisben nyomon követhettünk. Azonban ezt az ígéretet is egy nagyobb egység részeként kell látnunk. Hiszen ugyanaz az Isten, aki Ábrahámnak ezt a – számtalanszor megerősített és megújított - ígéretet adta, így szólt a teremtés hajnalán: *„Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a földet...”* (Gen.1.28). A teremtő Isten szándékai valósulnak meg ennek a családnak az életében, Isten életadó céljaival összhangban történik mindez. Izraellel kezdődik Isten célja a világgal, az élet kiteljesedése, az isteni áldás jelenléte a népek életében. Isten az élet és az áldás Istene.

Mi következhet ezek után? Talán küszöbön áll az ígéret második részének beteljesedése, és földet is kap a megsokasodott nép? Szabadon árad a Teremtő Isten áldása népe életében? Nem. Az életellenes erők is mozgásba lendülnek.

II. A halál erői szembeszállnak Istennel

Az élet áradásának útjába áll a halál. Ami Izraelnek az áldás jele, az vészjelző jel a fáraó szemében. Az új egyiptomi király nem ismerte Józsefet, azaz az új egyiptomi dinasztiának

nincs tapasztalat és közvetlen ismerete arról, hogyan hozott Isten szabadulást Egyiptomnak az éhínség idején József által. A fáraó hamarosan szembekerül az életadó, a teremtő Isten munkájával: „*Lám, az izraeli nép nagyobb és erősebb, mint mi. Bánjunk csak okosan vele, hogy még többen ne legyenek...*” Az élet és a halál összeütközésének vagyunk tanúi. Történetileg persze csak politikáról és pénzről van szó. A fáraó, előrelátóan, ravasz, előre kitervelt, szisztematikus módon próbálja elejét venni a számára fenyegető növekedésnek. Egy elnyomó rendszert állít fel, amelyben munkafelügyelők ellenőrzik a tudatosan sanyargatott népet. A fáraó hatalmas építkezéseiben vesznek részt Izrael fiai. Kettős haszonnal kecsegtet mindez. Egyrészt a megtört nép képtelen lesz azon gondolkodni, hogy Egyiptom ellen forduljon. Másrészt pedig a fáraó hatalma és gazdagsága épül a kényszermunka által. Ilyen körülmények között szaporodni, sokasodni, erősödni lehetetlen a korábbi mértékben. A fáraó terve azonban visszajára fordul.

„*Mennél jobban sanyargatták őket, annál inkább szaporodtak és terjeszkedtek, úgyhogy [az egyiptomiak] félni kezdtek Izrael fiaitól.*” Vegyük észre az iróniát! A fáraó okos tervei bolondságnak bizonyulnak, az ellenkezője történik annak, amire számít. Az is meglepő, hogy az Exodus, a Kivonulás könyvében ő mondja ki először, hogy Izrael kivonul az országból (v.10). Ezt megakadályozandó teszi, amit tesz.

A nyilvánvaló kudarc azonban nem fékezi meg a pusztulás erőit. A félelem rettegéssé lesz (v. 12); a fáraó még keményebben fogja az Istentől megáldott népet: „*Ezért kegyetlenül dolgoztatták az egyiptomiak Izrael fiait. Kemény munkával keserítették az életüket: sárkeveréssel, vályogvetéssel és mindenféle mezei mukával; sokféle munkával kegyetlenül dolgoztatták őket.*” Keménység, kegyetlenség, embertelenség fakad az egyiptomiak elhatalmasodó rettegéséből. Nincs pihenés, nincs ünnep, zsugorodik az élet. Lassan elvész múltjuk ismerete, és kihál belőlük minden reménység a jövőre nézve. Névtelen szolgálkák, rabszolgálkák lesznek a birodalom gépezetében (a „szolga” szó gyöke 5 alkalommal fordul elő ebben a két versben). Kit szolgál a nép, amelyen Isten áldása olyan nyilvánvaló? Most a fáraót. Ez a szolgálat kegyetlen, embertelen elnyomás. Nem ez Isten célja a teremtett világgal. De akkor hogyan kerülhet népe ebbe a helyzetbe? Hogyan lehetséges, hogy éppen Isten áldása hívta életre ezt az áldatlan állapotot? Hogyan vezethet a teremtő Isten munkája közvetett módon az elnyomás erőinek a kiteljesedéséhez? Hol van ebben a történetben Isten?

III. Két asszony, aki bíz az élet Istenében

Isten két asszony hitében jelenik meg újra. Az elnyomó gépezet, amint látja, hogy nem ér célhoz, direkt szövetséget köt a halállal, a halált hívja segítségül célja megvalósításához: „*Amikor a héber asszonyok szülésénél segédkeztek, figyeljétek meg a szülés lefolyását: ha fiú lesz, öljétek meg, ha leány, hagyjátok életben!*” – parancsolja a fáraó a héber bábáknak. „*De a bábák félték az Istent, és nem cselekedtek úgy, ahogy Egyiptom királya, meghagyta nekik...*” Amikor pedig a fáraó, aki Egyiptomban élet és halál ura, számon kéri őket, Sifrá és Puá bölcs válaszukkal leszerelik őt. Van lélekjelenlétük, pedig tudhatják, hogy az életükkel játszanak. „*De tudod, ó király, oly életrevalóak ezek az asszonyok, hogy meg sem várják, hogy odaérjen a baba, úgy szülik meg a gyermekeiket.*” Azután szelíden hozzáteszik: azaz nem olyanok, mint az egyiptomi asszonyok. Micsoda szabadság, micsoda bátorság, micsoda hit a hatalommal szemben! És valóban, míg az egyiptomiak Izraeltől félnék és minden tervük kudarcra végződik, a bábák Istent félik, és a nép tovább szaporodik és erősödik (v. 20). Ez a két asszony, akik saját életüket nem féltve félik az Istent és lesznek az élet védelmezőivé a halál angyalával szemben, azt mutatja be nekünk, mit jelent bízni az élet Istenében.

Nekünk?! Hol van ma, Magyarországon, elnyomás? Hol van jelen a pusztulás, a halál? Hol van egy fáraó, vagy hozzá hasonló? Két lehetőség áll előttünk. Vagy kizárólag politikailag nézzük a történetet, és azt mondjuk, hála Istennek, hogy demokráciában és szabadságban élünk, és ezért nincs aktualitása a hallottaknak. Vagy pedig azt látjuk, hogy az Isten ellenes hatalom mindig megjelenik és szembeszáll az élet Istenével valamilyen formában. Azonban van, amikor ez sokkal rejtettebb, alattomosabb, nehezebben nyomon követhető és kevésbé nyilvános, mint a történetben. A pusztulás erői testet öltenek a világban, amelyben élünk, szembemennek az élet Istenének akaratával, szolgálóvá kívánnak tenni bennünket.

A fáraó ma a pénz mindent behálózó, mindenké felé növe hatalma. A pénznek ez a mindenké felé terebélyesedő hatalma, hasonlóan a fáraóhoz, rabszolgává tesz bennünket, hét napon át robotoló, megállni nem merő, ünnepelni nem tudó alattvalókat. Képzeletünket betölti megszerzendő javakkal, szívünket halott dolgokhoz köti az élőkkel szemben. Hol vannak a bábák, akik félik az Istent? Hol vannak az istenfélelemből, azaz az igazi hitből, bizalomból fakadó cselekedetek? Miben más életünk, mint a fáraót szolgálóké? Ki mer ellentmondani a pusztulás hatalmának? Miben más a keresztyén gyülekezet, aki az úrvacsorában a halálból való szabadulást ünnepli Jézus Krisztus által, mint mindenki más e világban?

Gyülekezetünkben egy ponton nyilvánvalóvá válik, hogy más értékek szerint élnek sokan, mint a környezetük, és ez a gyermekek vállalása. Ha feltesszük a kérdést, miben látszik meg, hogy ez a közösség szembemegy a fáraó hatalmával, azt mondom, abban, hogy sorra születnek a harmadik gyermekek. Istennek legyen ezért hála! Ma Magyarországon nem szokás három vagy több gyermeket vállalni. Ennek oka pedig leggyakrabban az önzésünk. A gyermek pénzt, energiát, időt emészt fel. Áldozatot kíván a szülők részéről. Mi pedig szeretnénk mindezeket magunkra fordítani. A halál angyala azt súgja, hogy önmagadat válasszad. Mindezt a pénz, a függetlenség, a teljes szabadság nevében. Előregező társadalmunk mindeközben saját halálos ítéletét készíti elő.

A halál befolyása nemcsak abban mutatkozik, hogy sokan nem vállalnak gyermekeket, hanem abban is, hogy a megfogant gyermekeket elvetik. Szeretnék erről tapintatosan, együttérzően, nem ítélezve, de mégis egyértelműen szólni, hiszen úgy látom, hogy igénk nem engedi, hogy ezt a kérdést kikerüljük. A bábáknak minden okuk meg lett volna engedelmessé válni a fáraónak. Sokan is vannak már, úgymint nyomorúságos rabszolga élet vár a születendőkre, magukat is miért tegyék ki a bajnak. De ők félték az Istent. Jobban félték az Istent, mint a halál hatalmának képviselőjét, akik ma is elrendeli a gyermekek elpusztítását. A racionalitás, a megélhetés, a józanság nevében. A bábák istenfélelme elítél mindenkit, aki abortusz végrehajtásában volt részes. És itt nemcsak azokról az asszonyokról van szó, akik ki tudja mennyi ideje hordozzák magukban fájdalmas titokként ezt a terhet, hanem azokról a férfiakról is, akik felelőtlen vagy éppen közömbös viselkedésükkel ide juttatták asszonyaikat. Az élet Istenével, a teremtő Istennel kerültek szembe. Vajon merünk-e ezen a ponton is mások lenni, mint a környezetünk? És ebben a másságban Isten elé merünk-e állni töredelmes szívvel, bűnbánattal, hogy ő hozzon bocsánatot, gyógyulást és szabadulást az életünknek azon a pontján, ahol a halál hatalma nyert befolyást felettünk?

Az elnyomás, a pusztulás erői szembemennek Isten céljaival. A fáraó parancsot ad, hogy minden héber újszülött fiút dobjanak a Nílusba. A bábák pedig félik az Istent, és hitük nem pusztán üres szó. *“És mivel a bábák félték az Istent, Ő tovább szaporította Izráel házát.”* Nem jó hír a fáraónak. Isten áldása, a bábák hűségén keresztül, tovább árad. De a fáraó nem adja fel. Mostmár az egész (egyiptomi) népnek adja ki a parancsot, hogy minden újszülött fiút dobjanak a Nílusba!

Megállíthatja-e két egyszerû asszony a gonosz birodalmának gépezetét? Számít-e hitük, és ebből fakadó tiltakozásuk? Hiszen a fáraó nem adja meg magát. A történet mégis azt sugallja, igen. Igen, van értelme az életet választani, van értelme Istennel járni, van értelme szembemenni a halállal. Van, mert a győztes oldalán menetelünk. A szabadítás nem marad el.

Hamarosan úrvacsorai közösségben leszünk együtt. Azon a páskaünnepen Jézus Krisztus Isten szabadítására, a kivonulásra emlékezve törte meg a kenyeret, mondván: *“Vegyétek, egyétek, ez az én testem!”*. Ugyanígy a halálból való szabadulást hirdette, amikor felemelve a poharat így szólt: *“Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem, a szövetség vére, amely sokakért kiontatik a bûnök bocsánatára.”* Isten megbékélő, életet adó, áldó jelenléte öbenne adatik a világnak, öbenne adatik nekünk. Fogadjuk hát így magunkba az Urat, elkötelezve magunkat mellette. Legyünk olyanok Jézus Krisztus által, mint a bábák, akik a pusztulás hatalmával bátrak voltak szembeszállni, és Isten iránti engedelmességben és bizalomban az életet választották. ÁMEN!